

جولان هدایا و میوه‌های میلیونی در شب یلدا

امشب، جشن شب یلداست؛ شبی که قرار بوده از دیرباز با دورهمی‌های دلنشین، شاهنامه‌خوانی، قصه‌گویی، حافظ‌خوانی...

امشب، جشن شب یلداست؛ شبی که قرار بوده از دیرباز با دورهمی‌های دلنشین، شاهنامه‌خوانی، قصه‌گویی، حافظ‌خوانی، خاطره‌گویی و آوازخوانی همراه باشد اما حالا جای خودش را به میهمانی‌های مجلل با خوراکی‌های میلیونی داده است. جشنی که هر سال خوراکی‌هایش رنگین‌تر اما بار فرهنگی‌اش کم‌رنگ‌تر می‌شود.

هر ساله از یک ماه مانده به جشن یلدا، صفحات مجازی پر می‌شوند از آموزش و فروش انواع دسرها، کیک‌ها و نوشیدنی‌ها با تم انار و هندوانه و همچنین سبدهای میوه‌آرایی شده با قیمت‌های میلیونی که هیچ توجیهی ندارند؛ صفحات و آموزش‌هایی که فقط ما را به خوردن و خریدکردن تشویق می‌کنند اما هیچ بویی از اصالت و آیین واقعی یلدا ندارند.

شب یلدا حالا دارد رفته رفته به یک جشن لوکس تبدیل می‌شود که خیلی‌ها برای آن لباس تم دار به رنگ قرمز یا سبز می‌خرند و در آتلیه با دکور مخصوص عکس‌یلدایی می‌گیرند و این شب را با خوردن خوراکی‌های متنوع یلدایی در جمع‌های خانوادگی برای خود ماندگار می‌کنند اما حالا مدت‌هاست که با تغییر شرایط اقتصادی طبقه متوسط به جای اینکه شب یلدا تبدیل به یک شب خوش و خاطره‌انگیز شود، برای خیلی‌ها با کدورت و ناراحتی طی می‌شود.

مریم ۲۷ ساله تعریف می‌کند: «من مادر دو بچه هستم و همسرم کارگر است. در یک خانه ۴۵ متری زندگی می‌کنیم. هر سال یلدا نوبتی در خانه مادرم یا خواهر و برادرم جمع می‌شویم اما من هیچ وقت نتوانستم برای یلدا میزبان خانواده ام باشم زیرا هم خانه ام کوچک است و هم شرایط خرید آجیل، میوه و درست کردن غذا برای تعداد زیاد را نداریم. امسال خانواده ام از من خواستند که برای اولین بار من میهمانی ترتیب دهم اما گفتم شرایط مالی ام جور نیست. خانواده ام به من اتهام زردی زدند و دلخور شدند اما من واقعا توان برگزاری جشن یلدا را ندارم».

یکی دیگر از آیین‌های زیبای شب یلدا هدیه بردن برای تازه عروس‌هاست؛ به طوری که خانواده داماد وظیفه خود می‌دانند در شب یلدا میهمان خانواده نعروس خود شوند و کادوی شب یلدا به او تقدیم کنند. خانواده عروس هم سعی می‌کنند در حد توان خود میهمان نوازی خوبی در مقابل خانواده داماد داشته باشند. در واقع رسم «شب چله» یکی از روش‌های ابراز ارادت و علاقه خانواده داماد به نعروس است و علاوه بر آن چون در قدیم شخص داماد اجازه ملاقات‌های مکرر با عروسش را نداشته است، فقط در بعضی شب‌های خاص مثل شب یلدا می‌توانسته او را ببیند.

در این شب خانواده داماد با خرید آجیل یلدا، میوه، شیرینی و هدیه‌ای که معمولا یک قطعه طلاست به منزل عروس می‌رود برای اینکه یک خاطره خوب و متفاوت در ذهن آنها رقم بخورد اما این آیین زیبا خیلی وقت‌ها با تجمل‌گرایی تبدیل به کینه و کدورت بین خانواده عروس و داماد می‌شود.

چند سالی است که همزمان با شب یلدا گل‌فروشی‌ها، سبدهای میوه‌آرایی شده مخصوص هدیه به عروس را با مبالغ میلیونی به فروش می‌رسانند. یک سبد میوه‌آرایی شده متوسط در بازار گل حدودا ۳ میلیون تومان قیمت دارد که شاید خرید آن برای دامادی که تازه می‌خواهد زندگی‌اش را شروع کند، مقدور نباشد اما تا حدی جزء هزینه‌های تحمیل شده به او حساب می‌آید.

مبینا ۲۲ ساله تعریف می‌کند: «امسال اولین سالی است که عقد کرده‌ام و ما رسم داریم که خانواده داماد در شب چله میوه و آجیل، لباس زمستانی و طلا هدیه بیاورند اما همسرم درست چند روز قبل گفته است که ما چنین رسمی نداریم و فقط با یک جعبه شیرینی به خانه تان می‌آیم. من احساس می‌کنم خانواده همسرم دارند به من توهین می‌کنند و می‌خواهند مرا جلوی خانواده و فامیل کوچک کنند. نمی‌دانم چطور همسرم راضی‌کنم که برایم هدیه بیاورد.»

شنیدن روایت‌هایی از این دست این نکته را به ذهن متبادر می‌سازد که شب یلدا دارد رفته رفته از اصالت و ماهیت خود دور و به یک جشن رفع تکلیفی تبدیل می‌شود. فلسفه جشن‌ها و دورهمی‌های ایرانیان در واقع یک جور ایجاد محبت میان اعضای خانواده است و شاید باید مهم‌ترین هدف آن را ایجاد اتحاد و همدلی دانست. دورهمی که قرار است ما را یاد طلوع، روشنی و نور بیندازد و این نور مزین به ادبیات غنی ایران باشد اما آن کجا و این بساط‌هایی که درست کرده‌ایم کجا ...

